

РЕЦЕНЗИЯ

От: *професор д-р Любомир Минчев Стефанов;*
ВУ / научна организация: УНСС;

Научна специалност: Икономика и организация на труда

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност в УНСС.*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1583/15.07.2020 на Заместник-Ректор по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Веселка Геннадиева Радева

Тема на дисертационния труд: Възможности за подобряване на позициите на работодателите в трудовите конфликти чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в организациите

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Човешки ресурси и социална защита“, факултет Общикономически на УНСС по научна специалност „Икономика и организация на труда“ съгласно Заповед № 1028/23.04.2014 г. на Ректора на УНСС. Обучението е осъществено в задочна форма и докторантът е изпълнил предвидените в индивидуалния план задачи.

Веселка Геннадиева Радева е завършила висше образование, образователна степен „магистър“, специалност „Право“ (1999 г.) и образователна степен „магистър“, специалност „Технология на машиностроенето и металорежещите машини“ (1993 г.). От 2000 година Веселка Радева е адвокат, вписана в Адвокатска колегия – Кюстендил към Висшия Адвокатски Съвет, а от 2009 г. е медиатор, вписана в Единния регистър на медиаторите към Министерството на правосъдието на Република България. От 2010 година до момента е хоноруван преподавател в Нов

Български университет - София, а от 2012 година до момента е хоноруван преподавател във ВТУ „Тодор Каблешков“ – София.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- *Структура, обем*

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, списък на ползваната литература, включващ общо 158 източника (105 на български език и 53 на английски език), списък таблици, списък фигури, списък графики, списък диаграми, списък съкращения и две приложения. Обемът на дисертационния труд е 234 страници текст (без списъците на ползваната литература, таблици, фигури, графики, диаграми и съкращения, както и без приложенията).

- *Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд*

Актуалността на проблемите, изследвани в дисертационния труд според мен е безспорна, защото конфликтите между работодателите и наетите лица имат съществено значение за ефективността от дейността на организациите и за развитието на икономиката като цяло. От друга страна, в дисертационният труд е представено изследване, което на практика няма аналог в българската литература и очертава значението на дейностите по администрирането на човешките ресурси в съвременните условия. Проблемите, свързани с неспазването на трудовото законодателство станаха особено очевидни в условията на ограниченията, наложени от пандемията с новия коронавирус – не случайно в момента се обсъждат сериозни промени в Кодекса на труда, насочени именно към ограничаване на нарушенията на трудовото законодателство.

Дисертационният труд има ясно формулирани цел и задачи, които са постигнати в голяма степен. Добре са представени обекта и предмета на изследването, изследователските подходи и методи, както и използваните информационни източници. Тезата, защитавана в дисертацията е добре формулиране и в значителна степен доказана.

- *Използвана научна литература (оценка на осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд).*

От текстът на дисертационния труд може да се констатира добрата литературна осведоменост на дисертанта по проблемите, разглеждани в дисертационния труд. Тази констатация се потвърждава и от ползваната литература – общо 158 източника.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

- *Акцентира се върху основните научни и/или научно-приложни резултати, постигнати в дисертационния труд*

В първа глава от дисертационния труд са представени теоретико-методически въпроси, свързани с трудовите конфликти, управлението на човешките ресурси, същността и ролята на администрирането на човешките ресурси в организациите, както и значението на съвременните информационни системи за управление на човешките ресурси.

Във втора глава са представени резултатите от проведено мащабно изследване на позициите на работодателите в трудовите конфликти, основано на проучване и анализ на съдебни решения по трудови спорове, данни на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, доклади на Омбудсмана на Република България и на Комисията за защита от дискриминация. Специално искам да подчертая значителния обем на проучените материали (съдебни решения, статистически данни и доклади) и тяхното систематизиране в основни направления, които са представени в Приложение № 1 към дисертацията (в обем от 307 страници).

В трета глава от дисертационния труд са очертани възможности за подобряване на позициите на работодателите в трудовите конфликти чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в две основни направления – практически казуси в 9 области и разработени процедури за администриране на човешките ресурси в 7 области, които безспорно имат голяма практическа стойност.

- *Обръща се внимание на използваната методология*

Методологията на изследването, използвана в дисертационния труд, според мен е подходяща с оглед изследваните проблеми.

- *Дава се оценка на изпълнението на поставените задачи и постигането на целта на дисертационния труд.*

Целта на дисертационния труд е да се проучат и анализират нарушения на трудово-правните норми, извършени от работодатели като се акцентира

върху обвързаността на тези нарушения с пропуски в администрирането на човешките ресурси в организацията и на тази основа да се разработят препоръчителни процедури и практики за усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в организацията като средство за превенция на нарушенията на трудово-правните норми и подобряване на позициите на работодателите в трудовите конфликти. За постигането на посочената цел са формулирани 4 логически свързани изследователски задачи.

Моята оценка е, че формулираните изследователски задачи са изпълнени и целта на дисертационния труд е постигната.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

- *Оценка за приносите, посочени от дисертанта*

Приносите в дисертационния труд, посочени от дисертанта (общо 6, страница 39 от автореферата) като цяло могат да бъдат приети.

- *Акцентира се върху основните научни и/или научно-приложни приноси в дисертационния труд.*

Получените научни и научно-приложни резултати от изследването, представени в дисертационни труд, които имат характер на оригинални научни приноси с научно-приложен характер, според мен са:

- обобщени са основните теоретични въпроси, свързани с трудовите конфликти и ролята на администрирането на човешките ресурси (включително информационните системи) за тяхното ограничаване и преодоляване;
- разработена е собствена методика, включително матрица за изследване на позициите на работодателите в трудовите конфликти чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси;
- извършено е системно емпирично проучване по разработената методика на трудови конфликти в предприятията на Република България (1 444 988 броя) и на тази основа са изведени нарушенията на трудовото законодателство, обуславящи неуспешните позиции на работодателите в трудовите конфликти;
- представени са научно-практически казуси за подпомагане на администрирането на човешките ресурси в организациите;

- разработени са процедури за усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в 7 области;
- разработени са образци на основни административни документи за подобряване позициите на работодателите в трудовите конфликти чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

- *Посочват се публикациите*

Публикациите на Веселка Радева, свързани с дисертационния труд са:

1. Научен доклад: **УПРАВЛЕНИЕ НА ТРУДОВИ КОНФЛИКТИ В КРОСКУЛТУРНА СРЕДА — ПОЗИЦИИ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ**

Международна научно-практическа конференция на тема „Устойчивото развитие и управленски практики: България – Бавария“, Сборник с доклади, Издателство “Авангард принт“ Русе, 2014 г., стр. 131 – 141, ISBN 978-954-337-236-2

2. Научен доклад **„ФАКТОРИ ЗА ПОЗИЦИЯТА НА РЪКОВОДИТЕЛИТЕ В ТРУДОВИТЕ КОНФЛИКТИ“**, Научно-практическа конференция „Човешкият капитал - методология, измерения и практики (образование - мениджмънт – бизнес)“, Сборник с доклади, Издателство на Нов Български Университет, София, 2015, стр.323 – 335, ISBN 978-954-535-853-1

3. Научен доклад: **„МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ПОЗИЦИИТЕ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ В ТРУДОВИТЕ КОНФЛИКТИ“**, Тринадесета международна научна конференция на младите учени „Икономиката на България и Европейския съюз в глобалния свят“, Сборник с доклади, Издателство на ВУЗФ „Св.Григорий Богослов“,София, 2017,стр. 795 – 803, ISBN 978-954-8590-45-7, https://www.researchgate.net/publication/321731758_TRINADESETA_MEZDUNARODNA_NAUCNA_KONFERENCIA_NA_MLADITE_UCENI_IKONOMIKATA_NA_BLGARIA_I_EVROPEJSKIA_SUZ_V_GLOBALNIA_SVAT_13TH_INTERNATIONAL_SCIENTIFIC_CONFERENCE_OF_YOUNG_SCIENTISTS_THE_ECONOMY_OF_BULGA

4. Научен доклад: **„ПОЗИЦИИ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ В ТРУДОВИТЕ КОНФЛИКТИ: ТРУДОВИ, ПРАВНИ И**

УПРАВЛЕНСКИ УСЛОВИЯ“, Научна конференция на тема „Регионална икономика и устойчиво развитие“, Сборник с доклади том II, Издателство „Наука и икономика“, Варна, 2018, стр. 569 – 577 ISBN 978-954-21-0957-0, [https://www.ue-varna.bg/Uploads/AdminUploads/Publishing_house_bg /Konferencia_NII_2018_T2.pdf](https://www.ue-varna.bg/Uploads/AdminUploads/Publishing_house_bg/Konferencia_NII_2018_T2.pdf)

5. Част от книга:

Четвърта част “ ТРУДОВИТЕ КОНФЛИКТИ В ОРГАНИЗАЦИИТЕ И АДМИНИСТРИРАНЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ – ТРУДОВОПРАВНИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ“, М.Атанасова, Н.Севданова, В.Радева „Администриране на управлението на човешките ресурси – избрани теми“, изд.“Авангард прима“ 2019, София, стр.110 – 124; ISBN 978-619-239-218-5

6. Статия:

„Предизвикателства пред работодателите като страна в трудови конфликти и спорове - практически казуси и възможности за превенция на нарушенията на трудовото законодателство чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в организациите“ – списание „Научни трудове“ УНСС-приета за печат

- *Дава се оценка на степента на разпространение на получените резултати в научната литература.*

Посочените публикации на Веселка Радева, свързани с дисертационния труд показват, че получените резултати от изследването имат широка разпространение в научната литература.

6. Оценка на автореферата

- *Дава се оценка на коректността и степента на отразяване на съдържанието на дисертационния труд в автореферата.*

Авторефератът в общ обем от 41 страници, според мен коректно и достатъчно точно отразява съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационният труд могат да се отправят и редица критични бележки, но те не са от такъв характер, че да намалят оценката ми за неговите качества, например – значителен обем на Приложение № 1, в което са представени съдебни решения, като според мен би било

достатъчно да се посочат само номерата на решенията по съответните дела.

Като препоръка за бъдещи изследвания бих предложил на дисертанта да обърне по-голямо внимание и да разработи процедури за администрирането на дейностите по набиране и подбор на персонал, администрирането на възнагражденията, както и на вътрешните комуникации.

8. Заключение

Качествата на дисертационния труд на тема: **„Възможности за подобряване на позициите на работодателите в трудовите конфликти чрез усъвършенстване на администрирането на човешките ресурси в организациите“** ми дават основание да считам, че той напълно отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за учебната дейност на УНСС – част трета „Доктор” и поради това ще гласувам **„За“** присъждането на образователната и научна степен **„Доктор“** на **Веселка Геннадиева Радева**.

18 август 2020 г. /гр. София

Подпис: .....